

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Monika Zawadzka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Dariusza Kuberskiego
w sprawie **Z. W.**

skazanego z art. 284 § 2 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 17 stycznia 2025 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 28 listopada 2023 r., sygn. akt XVII Ka 1083/23,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Lesznie

z dnia 27 marca 2023 r., sygn. akt II K 338/20,

I. uchyla zaskarżony wyrok i poprzedzający go wyrok Sądu Rejonowego w Lesznie w części dotyczącej czynów przypisanych oskarżonemu w pkt 1 tiret 1-7 wyroku Sądu I instancji i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. postępowanie karne co do tych czynów umarza, a kosztami procesu w tej części obciąża Skarb Państwa;

II. w pozostałym zakresie, w związku z rozstrzygnięciem w pkt I i uchyleniem *ex lege* rozstrzygnięcia o karze, sprawę w tej części przekazuje Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

III. oddala kasację w pozostałym zakresie jako oczywiście bezzasadną, a kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego w tej części obciąża oskarżonego;

IV. zarządza zwrot oskarżonemu uiszczonej opłaty od kasacji.

Eugeniusz Wildowicz Barbara Skoczowska Paweł Wiliński

Ł.n

UZASADNIENIE

Z.W. został oskarżony o to, że:

- w okresie od 8 stycznia do 12 sierpnia 2016 r., na terenie Włoch, L. i R., działając w warunkach powrotu do przestępstwa, tj. przed upływem 5 lat od odbycia kary pozbawienia wolności w wymiarze roku, za popełnienie innego przestępstwa podobnego orzeczonej przez Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej, w wyroku o sygn. II K 465/00, który został objęty wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Koszalinie, XIII Zamiejscowy Wydział Karany w Sławnie w wyroku o sygn. XIII K 113/13, którą odbył w okresie od 20 września do 17 grudnia 2003 r., oraz w okresie od 20 października 2012 r. do 20 grudnia 2013 r. przedterminowo warunkowo zwolniony, działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru przywłaszczył powierzone mu przez A.J. i B.K. mienie o łącznej wartości 92 397,45 zł, czym działał na szkodę A.J. i B.K. i tak:

- w dniu 8 stycznia 2016 r. na terenie Włoch przywłaszczył powierzone mu przez A.J. i B.K. pieniądze w kwocie 1000 EUR, co stanowi 4 345,70 zł, w ten sposób, że przyjął je jako zaliczkę celem zakupu dla A.J. i B.K. dwóch samochodów, tj. C.2 P. i M.1 A

klasa, a następnie postąpił z tymi pieniędzmi jak z własnymi, czym spowodował straty w kwocie 4 345,70 zł na szkodę A.J. i B.K.,

- w dniu 8 stycznia 2016 r. na terenie Włoch przywłaszczył powierzone mu przez A.J. i B.K. pieniądze w kwocie 2000 EUR, co stanowi 8 691,40 zł, w ten sposób, że przyjął je jako zaliczkę celem zakupu od niego przez A.J. i B.K. samochodu V.1, którego im nie przekazał, a powierzonych pieniędzy nie zwrócił, postępując z nimi jak z własnymi, czym spowodował straty w kwocie 8 691,40 zł na szkodę A.J. i B.K.,

- w dniu 11 stycznia 2016 r. na terenie Włoch przywłaszczył powierzone mu przez A.J. i B.K. pieniądze w kwocie 870 EUR, co stanowi 3 796,25 zł, w ten sposób, że przyjął je jako zaliczkę celem zakupu dla A.J. i B.K. dwóch samochodów tj. I. i C.1, których nie zakupił, a powierzonych pieniędzy nie zwrócił, postępując z nimi jak z własnymi, czym spowodował straty w kwocie 3 796,25 zł na szkodę A.J. i B.K.,

- w dniu 22 stycznia 2016 r. na terenie Włoch przywłaszczył powierzone mu przez A.J. i B.K. pieniądze w kwocie 500 EUR, co stanowi 2 223,00 zł oraz 2 200,00 zł w ten sposób, że przyjął je jako zaliczkę, celem zakupu części zamiennych do zakupionych wcześniej przez A.J. i B.K. samochodów, których to części nie zakupił, a powierzonych pieniędzy nie zwrócił, postępując z nimi jak z własnymi, czym spowodował straty w kwocie 4 423,00 zł na szkodę A.J. i B.K.,

- w dniu 4 lutego 2016 r. na terenie Włoch przywłaszczył sobie powierzone mu przez A.J. i B.K. pieniądze w kwocie 2 145 EUR co stanowi 9 454,73 zł, w ten sposób, że przyjął je jako zaliczkę celem zakupu dla A.J. i B.K. samochodu H., który miał zostać odkupiony od A.B., czego nie dokonał, a powierzonych pieniędzy nie zwrócił, postępując z nimi jak z własnymi, czym spowodował straty w kwocie 9 454,73 zł na szkodę A.J. i B.K.,

- w dniu 18 lutego 2016 r. na terenie Włoch przywłaszczył powierzone mu przez A.J. i B.K. pieniądze w kwocie 660 EUR, co stanowi 2 897,53 zł w ten sposób, że przyjął je jako zaliczkę na zakup części zamiennych do zakupionych wcześniej przez A.J. i B.K. samochodów, których to części nie zakupił, a powierzonych pieniędzy nie zwrócił, postępując z nimi jak z własnymi, czym spowodował straty w kwocie 2 897,53 zł na szkodę A.J. i B.K.,

- w dniu 19 lutego 2016 r. na terenie Włoch przywłaszczył sobie powierzone mu przez A.J. i B.K. pieniądze w kwocie 1660 EUR, co stanowi 7 275,78 zł w ten sposób, że

przyjął je jako zaliczkę celem zakupu części zamiennych do zakupionych wcześniej przez A.J. i B.K. samochodów oraz pokrycie kosztów administracyjnych w urzędach, których to części nie zakupił oraz nie wykonał czynności administracyjnych, a powierzonych pieniędzy nie zwrócił, postępując z nimi jak z własnymi, czym spowodował straty w kwocie 7 275,78 zł na szkodę A.J. i B.K.,

- w dniu 22 lutego 2016 r., w L., przywłaszczył powierzony mu przez A.J. i B.K. celem przeprowadzenia niezbędnych napraw samochód osobowy marki O. o nr VIN (...) o wartości w stanie uszkodzonym 10 477,20 zł w ten sposób, że przyjął go od przewoźnika z terenu Włoch, a następnie postąpił z nim jak z własnym, nie przekazując go A.J. i B.K., czym spowodował straty w kwocie 10 477,20 zł na szkodę A.J. i B.K.,

- w dniu 22 lutego 2016 r. w L. przywłaszczył powierzony mu przez A.J. i B.K. celem przeprowadzenia niezbędnych napraw samochód osobowy marki S. o nr VIN (...) o wartości w stanie uszkodzonym 9.822,37 zł w ten sposób, że przyjął go od przewoźnika z terenu Włoch, a następnie postąpił z nim jak z własnym, nie przekazując go A.J. i B.K., czym spowodował straty w kwocie 9 822,37 zł na szkodę A.J. i B.K.,

- w dniu 22 lutego 2016 r. w L. przywłaszczył powierzony mu przez A.J. i B.K. celem przeprowadzenia niezbędnych napraw samochód osobowy marki M.1 A-klasa o nr (...) o wartości w stanie uszkodzonym 1091,37 zł w ten sposób, że przyjął go od przewoźnika z terenu Włoch, a następnie postąpił z nim jak z własnym nie przekazując go A.J. i B.K., czym spowodował straty w kwocie 1 091,37 zł na szkodę A.J. i B.K.,

- w kwietniu 2016 r. w L. przywłaszczył powierzony mu przez A.J. i B.K. celem przeprowadzenia niezbędnych napraw samochód osobowy marki B. o numerze VIN (...) wartości w stanie uszkodzonym 21 827,50 zł w ten sposób, że przyjął go od przewoźnika z terenu Włoch, dokonał niezbędnych napraw, po czym okazując się dokumentami, z których wynikało, że jest jego właścicielem, w dniu 5 kwietnia 2016 r. upoważnił J.P. do tego, aby w jego imieniu w Urzędzie Miasta L. zarejestrowała ten samochód, co ona uczyniła w dniu 15 kwietnia 2016 r., a następnie postępował z nim jak z własnym, finalnie sprzedając go innej osobie, czym spowodował straty w kwocie 21 827,50 zł na szkodę A.J. i B.K.,

- w okresie letnim 2016 r. (daty dokładnej nie ustalono), w R., przywłaszczył powierzony mu przez A.J. i B.K. celem przeprowadzenia niezbędnych napraw samochód osobowy marki M. o numerze VIN (...) wartości w stanie uszkodzonym 5 238,60 zł w ten sposób, że twierdząc, że jest jego właścicielem, sprzedał go nieustalonej osobie, czym spowodował straty w kwocie 5 238,60 zł na szkodę A.J. i B.K.,

- w dniu 12 sierpnia 2016 r., w R., przywłaszczył powierzony mu przez A.J. i B.K. celem przeprowadzenia niezbędnych napraw samochód osobowy marki R. o numerze VIN (..) o wartości w stanie uszkodzonym 3 055,85 zł w ten sposób, że twierdząc, iż jest jego właścicielem, za kwotę 4 000 zł sprzedał go M.W., czym spowodował straty w kwocie 3 055,85 zł na szkodę A.J. i B.K., tj. o przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Lesznie, wyrokiem z dnia 27 marca 2023 r., sygn. akt II KK 338/20:

1. uznał Z.W. za winnego tego, że „w okresie od 8 stycznia 2016 r. do 12 sierpnia 2016 r. na terenie Włoch, L. i R., działając w warunkach powrotu do przestępstwa, tj. przed upływem 5 lat od odbycia kary 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Koszalinie XIII Zamiejscowy Wydział Karany w Sławnie, sygn. akt XIII K 113/13, którym wyrokiem objęto karę 1 roku pozbawienia wolności, orzeczoną przez Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej w sprawie sygn. akt II K 465/00 za przestępstwo podobne umyślne z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., i którą to karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności odbył w okresie od 20.09.2003 r. do 17.12.2003 r. oraz w okresie od 20.10.2012 r. do 20.12.2013 r., będąc przedterminowo warunkowo zwolniony, działając w krótkich odstępach czasu, z wykorzystaniem tej samej sposobności, tj. w ciągu w przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 kk, przywłaszczył powierzone mu przez A.J. i B.K. mienie o łącznej wartości 92 397,28 zł, czym działał na szkodę A.J. i B.K. i tak:

- w dniu 8 stycznia 2016 r. na terenie Włoch przywłaszczył powierzone mu przez A.J. i B.K. pieniądze w kwocie 1000 EUR, co stanowi 4 345,70 zł w ten sposób, że przyjął je jako zaliczkę celem zakupu dla A.J. i B.K. dwóch samochodów, tj. C.2 P. i M.1 A klasa, a następnie postąpił z tymi pieniędzmi jak z własnymi, czym spowodował straty

w kwocie 4 345,70 zł na szkodę A.J. i B.K., tj. występku z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

- w dniu 8 stycznia 2016 r. na terenie Włoch przywłaszczył powierzone mu przez A.J. i B.K. pieniądze w kwocie 2000 EUR, co stanowi 8 691,40 zł, w ten sposób, że przyjął je jako zaliczkę celem zakupu od niego przez A.J. i B.K. samochodu V.1, którego im nie przekazał, a powierzonych pieniędzy nie zwrócił, postępując z nimi jak z własnymi, czym spowodował straty w kwocie 8 691,40 zł na szkodę A.J. i B.K., tj. występku z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

- w dniu 11 stycznia 2016 r. na terenie Włoch przywłaszczył powierzone mu przez A.J. i B.K. pieniądze w kwocie 870 EUR, co stanowi 3 796,25 zł, w ten sposób, że przyjął je jako zaliczkę celem zakupu dla A.J. i B.K. dwóch samochodów tj. I. i C.1, których nie zakupił, a powierzonych pieniędzy nie zwrócił, postępując z nimi jak z własnymi, czym spowodował straty w kwocie 3 796,25 zł na szkodę A.J. i B.K., tj. występku z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

- w dniu 22 stycznia 2016 r. na terenie Włoch przywłaszczył powierzone mu przez A.J. i B.K. pieniądze w kwocie 500 EUR, co stanowi 2 223,00 zł, oraz 2 200,00 zł w ten sposób, że przyjął je jako zaliczkę celem zakupu części zamiennych do zakupionych wcześniej przez A.J. i B.K. samochodów, których to części nie zakupił, a powierzonych pieniędzy nie zwrócił, postępując z nimi jak z własnymi, czym spowodował straty w kwocie 4 423,00 zł na szkodę A.J. i B.K., tj. występku z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

- w dniu 4 lutego 2016 r. na terenie Włoch przywłaszczył sobie powierzone mu przez A.J. i B.K. pieniądze w kwocie 2 145 EUR, co stanowi 9 454,73 zł, w ten sposób, że przyjął je jako zaliczkę celem zakupu dla A.J. i B.K. samochodu H., który miał zostać odkupiony od A.B., czego nie dokonał, a powierzonych pieniędzy nie zwrócił, postępując z nimi jak z własnymi, czym spowodował straty w kwocie 9 454,73 zł na szkodę A.J. i B.K., tj. występku z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

- w dniu 18 lutego 2016 r. na terenie Włoch przywłaszczył powierzone mu przez A.J. i B.K. pieniądze w kwocie 660 EUR, co stanowi 2 897,53 zł, w ten sposób, że przyjął je jako zaliczkę na zakup części zamiennych do zakupionych wcześniej przez A.J. i B.K. samochodów, których to części nie zakupił, a powierzonych pieniędzy nie

zwrócił, postępując z nimi jak z własnymi, czym spowodował straty w kwocie 2 897,53 zł na szkodę A.J. i B.K., tj. występkę z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

- w dniu 19 lutego 2016 r. na terenie Włoch przywłaszczył sobie powierzone mu przez A.J. i B.K. pieniądze w kwocie 1660 EUR, co stanowi 7 275,78 zł, w ten sposób, że przyjął je jako zaliczkę celem zakupu części zamiennych do zakupionych wcześniej przez A.J. i B.K. samochodów oraz pokrycie kosztów administracyjnych w urzędach, których to części nie zakupił oraz nie wykonał czynności administracyjnych, a powierzonych pieniędzy nie zwrócił, postępując z nimi jak z własnymi, czym spowodował straty w kwocie 7 275,78 zł na szkodę A.J. i B.K., tj. występkę z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,
- w dniu 22 lutego 2016 r. w L. przywłaszczył powierzony mu przez A.J. i B.K. celem przeprowadzenia niezbędnych napraw samochód osobowy marki O. o nr VIN (...) o wartości w stanie uszkodzonym 10 477,20 zł w ten sposób, że przyjął go od przewoźnika z terenu Włoch, a następnie postąpił z nim jak z własnym, nie przekazując go A.J. i B.K., czym spowodował straty w kwocie 10 477,20 zł na szkodę A.J. i B.K., tj. występkę z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.
- w dniu 22 lutego 2016 r. w L. przywłaszczył powierzony mu przez A.J. i B.K., celem przeprowadzenia niezbędnych napraw, samochód osobowy marki S. o nr VIN (...), o wartości w stanie uszkodzonym 9 822,37 zł, w ten sposób, że przyjął go od przewoźnika z terenu Włoch, a następnie postąpił z nim jak z własnym, nie przekazując go A.J. i B.K., czym spowodował straty w kwocie 9 822,37 zł na szkodę A.J. i B.K., tj. występkę z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,
- w dniu 22 lutego 2016 r. w L. przywłaszczył powierzony mu przez A.J. i B.K. celem przeprowadzenia niezbędnych napraw samochód osobowy marki M.1 A-klasa o nr VIN (...) o wartości w stanie uszkodzonym 1 091,37 zł w ten sposób, że przyjął go od przewoźnika z terenu Włoch, a następnie postąpił z nim jak z własnym, nie przekazując go A.J. i B.K., czym spowodował straty w kwocie 1 091,37 zł na szkodę A.J. i B.K., tj. występkę z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,
- w kwietniu 2016 r. w L. przywłaszczył powierzony mu przez A.J. i B.K., celem przeprowadzenia niezbędnych napraw, samochód osobowy marki B. o numerze VIN (...) o wartości w stanie uszkodzonym 21 827,50 zł, w ten sposób, że przyjął go od przewoźnika z terenu Włoch, dokonał niezbędnych napraw, po czym, okazując się

dokumentami z których wynikało, że jest jego właścicielem, w dniu 05.04.2016 r. upoważnił J.P. do tego, aby w jego imieniu w Urzędzie Miasta L. zarejestrowała ten samochód, co ona uczyniła w dniu 15.04.2016 r., a następnie postępował z nim jak z własnym, finalnie sprzedając go innej osobie, czym spowodował straty w kwocie 21 827,50 zł na szkodę A.J. i B.K. tj. występku z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

- w okresie letnim 2016 r. (daty dokładnej nie ustalono) w R. przywłaszczył powierzony mu przez A.J. i B.K., celem przeprowadzenia niezbędnych napraw, samochód osobowy marki M. o numerze VIN (...) o wartości w stanie uszkodzonym 5 238,60 zł w ten sposób, że twierdząc, że jest jego właścicielem, sprzedał go nieustalonej osobie, czym spowodował straty w kwocie 5 238,60 zł na szkodę A.J. i B.K., tj. występku z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

- w dniu 12 sierpnia 2016 r. w R. przywłaszczył powierzony mu przez A.J. i B.K., celem przeprowadzenia niezbędnych napraw, samochód osobowy marki R. o numerze VIN (...) o wartości w stanie uszkodzonym 3 055,85 zł w ten sposób, że twierdząc, iż jest jego właścicielem, za kwotę 4 000 zł sprzedał go M.W., czym spowodował straty w kwocie 3 055,85 zł na szkodę A.J. i B.K., tj. występku z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.” i za to na podstawie art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę roku pozbawienia wolności;

2. na podstawie art. 46 § 1 k.k. nałożył na Z.W. obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych A.J. i B.K. kwoty 92 397,28 zł.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonego i pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych, wyrokiem z dnia 28 listopada 2023 r., sygn. akt XVII Ka 1083/23:

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- w pkt 1 podwyższył wymierzoną oskarżonemu karę do roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

- w pkt 2, na podstawie art. 46 § 1 k.k., orzekł od oskarżonego na rzecz oskarżycieli posiłkowych zadośćuczynienie w kwocie 15000 zł;

2. w pozostałym zakresie utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji.

Obrońca skazanego wniósł kasację od wyroku Sądu odwoławczego, zaskarżając go w całości i zarzucając:

„1. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia tj. art.17 § 1 pkt 7 k.p.k. w związku z art. 114a § 1 k.k. w zw. z art. 54 Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. (Dz. Urz. UE L 239/19) i art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. poprzez brak umorzenia postępowania w niniejszej sprawie oraz uznanie oskarżonego Z.W. za winnego zarzucanego mu czynu z art. 284 § 2 k.k. i skazanie go przez Sąd Odwoławczy na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, pomimo tego, że prowadzone na terytorium Republiki Włoskiej postępowanie karne co do tego samego czynu skazanego zostało prawomocnie zakończone wyrokiem skazującym za popełnienie tożsamego przedmiotowo i podmiotowo przestępstwa na karę roku i 500 euro grzywny, wydanym przez sąd właściwy w sprawach karnych w państwie członkowskim Unii Europejskiej tj. Sąd Pierwszej Instancji w Mediolanie, Republika Włoska, VI Wydział Karny (Tribunale ordinario di Milano Sezione VI Penale) w sprawie o numerze 7141/21 z dnia 24 czerwca 2021 roku, co w konsekwencji doprowadziło do naruszenia przez Sąd Odwoławczy negatywnej przesłanki procesowej wyrażonej w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą wyrażoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k, która winna być badana przez sąd z urzędu niezależnie od granic zaskarżenia apelacji i podniesionych zarzutów, a jej wystąpienie winno skutkować uchyleniem zaskarżonego orzeczenia Sądu I instancji oraz umorzenia postępowania przez Sąd II instancji;

2. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia tj. art. 433 § 1 k.p.k. w związku z art. 7 k.p.k., polegające na braku rzetelnego zbadania przez Sąd II instancji, poza zakresem zaskarżenia, czy nie zachodzi tożsamość czynu w zakresie prawomocnego skazania wyrokiem Sądu Pierwszej Instancji w Mediolanie, Republika Włoska, VI Wydział Karny (Tribunale ordinario di Milano Sezione VI Penale) w sprawie o numerze 7141/21 z dnia 24 czerwca 2021 roku, pomimo, że dokumenty zgromadzone w aktach sprawy powinny doprowadzić Sąd do powzięcia wątpliwości w przedmiocie tego, czy przeciwko oskarżonemu postępowanie karne co do tego samego czynu nie zostało prawomocnie zakończone, a w konsekwencji, czy nie zachodzi negatywna

przesłanka procesowa określona w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., nakazująca obligatoryjne umorzenie postępowania, tym samym poprzez nieuwzględnienie przez Sąd odwoławczy okoliczności, poza granicami postawionych zarzutów apelacji czy w sprawie wystąpiły bezwzględne przyczyny odwoławcze, w tym czy przedmiot sprawy nie jest objęty powagą rzeczy osądzonej, o czym mowa w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.”.

Wskazując na powyższe wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania karnego.

Obrońca skazanego dołączył do kasacji poświadczoną za zgodność z oryginałem kopię wyroku Sądu Pierwszej Instancji w Mediolanie, Republika Włosa, VI Wydział Karny (Tribunale ordinario di Milano Sezione VI Penale) z dnia 24 czerwca 2021 r., nr 7141/21, w sprawie Z. W. wraz z tłumaczeniem na język polski przez tłumacza przysięgłego (k. 16-27 akt SN). Następnie, na żądanie Sądu Najwyższego, przedstawił poświadczoną za zgodność z oryginałem i przetłumaczoną na język polski kopię wyroku Sądu Apelacyjnego w Mediolanie z dnia 18 lipca 2022 r. nr 5180, którym utrzymano w mocy wyrok Sądu I instancji w odniesieniu do Z.W. (k. 120-132 akt SN).

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w Poznaniu wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Natomiast prokurator Prokuratury Krajowej, występujący na rozprawie kasacyjnej, poparł kasację i zawarty w niej wniosek o umorzenie w całości postępowania karnego przeciwko skazanemu.

Pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w zakresie, w jakim zarzuca zaskarżonemu wyrokowi naruszenie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., poprzez zaniechanie umorzenia postępowania karnego co do czynów zarzucanych aktem oskarżenia i przypisanych oskarżonemu w pkt 1 tiret 1-7 wyroku Sądu I instancji, za które został on skazany powtórnie, jako że uprzednio za te same czyny został skazany przez Sąd w Mediolanie wyrokiem z dnia 24 czerwca 2021 r., w sprawie nr 7141/21, utrzymanym w mocy przez Sąd Apelacyjny w Mediolanie wyrokiem z dnia 8 lipca 2022 r., w sprawie nr 5180, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

Z treści przedłożonych przez oskarżonego i jego obrońcę wyroków wydanych przez sądy włoskie wynika, że Z.W. został w dniu 24 czerwca 2021 r. skazany na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (co uzależnione było od zapłacenia określonej sumy na rzecz pokrzywdzonych w terminie trzech miesięcy od uprawomocnienia się wyroku) i 500 euro grzywny za czyn, wypełniający znamiona przestępstwa z art. 640 włoskiego Kodeksu karnego, stanowiący oszustwo, a popełniony na terenie Włoch w okresie od stycznia do końca lutego 2016 r., polegający na namówieniu małżonków A.J. i B.K. do podjęcia działalności gospodarczej, polegającej na zakupie na terenie Włoch, naprawie, a następnie sprzedaży w Polsce samochodów używanych, w wykonywaniu których to czynności Z.W. miał pośredniczyć, a także na przyjmowaniu od A.J. i B.K. pieniędzy na cele związane z tą działalnością (takich jak zakup aut, ich naprawa, transport do Polski, opłaty administracyjne), po czym niewywiązywaniu się z tej umowy, jako że nie przekazywał im kupionych dla nich samochodów, nie zwrócił otrzymanych od nich pieniędzy, ani nie przekazał im też zysków pochodzących ze sprzedaży tych samochodów. Sądy włoskie ustaliły, że oskarżony otrzymał od pokrzywdzonych w ten sposób pieniądze w łącznej kwocie 9.265 euro.

Tym samym Z.W. dopuścił się tzw. oszustwa w umowie, które, zdaniem sądów Republiki Włoskiej, ma miejsce nie tylko w fazie zawierania umowy, ale także na etapie jej realizacji, kiedy jedna ze stron stosunku prawnego wprowadza w błąd drugą stronę za pomocą „sztuczek i oszustw”, osiągając nieuzasadnioną korzyść ze szkodą dla drugiej strony. Zdaniem włoskiego sądu I instancji oskarżony wprowadził w błąd pokrzywdzonych tak w fazie wykonawczej, nie dostarczając im ich samochodów i nie wypłacając zysków pochodzących ze sprzedaży tychże, jak i wcześniej, w fazie formowania uzgodnień, ukrywając fakty i okoliczności (na przykład powodując, że pokrzywdzeni zakupili samochody nienadające się do naprawy lub objęte zakazem administracyjnym), które, gdyby były znane pokrzywdzonym, skłoniłyby ich do zaniechania podjęcia działalności kupna-sprzedaży samochodów na eksport do Polski. Spełniona została jednocześnie druga przesłanka przestępstwa oszustwa w postaci osiągnięcia przez sprawcę niesłusznego zysku, poprzez przyjęcie sum w gotówce, które zostały mu wręczone przez osoby pokrzywdzone oraz brak wypłaty pokrzywdzonym zysku ze sprzedaży samochodów.

Ustalenia powyższe – co do czynu przypisanego Z.W. - w pełni zaaprobował i przyjął za własne sąd II instancji, jednocześnie skazując współoskarżonego, a uniewinnionego przez sąd I instancji od zarzuconego mu czynu, właściciela warsztatu blacharskiego na terenie Włoch za działanie wspólnie i w porozumieniu ze Z.W. na szkodę A.J. i B.K.

W związku z powyższym w pierwszej kolejności zauważyć należy, że wydany wobec oskarżonego wyrok przez Sąd Republiki Włoskiej musi być respektowany w niniejszym postępowaniu, ponieważ od dnia 1 maja 2004 r. orzeczenie kończące postępowanie karne w innym państwie Unii Europejskiej, zgodnie z art. 54 konwencji wykonawczej do układu w Schengen, stoi na przeszkodzie ściganiu karnemu w Polsce za ten sam czyn. Po przystąpieniu Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej częścią systemu prawa polskiego stały się również normy dotyczące zasady *res iudicata* i *ne bis in idem*, co w istotny sposób zmieniło zakres obowiązywania zasady powagi rzeczy osądzonej. W szczególności, w myśl art. 114 § 3 pkt 3 k.k. i art. 54 konwencji wykonawczej do układu z Schengen, normy unijne określające moc prawną orzeczeń wydawanych w państwach członkowskich zyskały pierwszeństwo przed ogólną zasadą z art. 114 § 1 k.k. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2006 r, IV KO 22/05).

O tym, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z tym samym czynem, w rozumieniu art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., co jest podstawowym warunkiem zastosowania omawianego unormowania, świadczą takie elementy, jak: tożsamość sprawcy i pokrzywdzonych, naruszenie tego samego dobra prawnego, ten sam czas i miejsce ich dokonania, jak również podobne czynności wykonawcze. Ilekroć czyny - przypisane w prawomocnie zakończonym postępowaniu i objęte postępowaniem wszczętym później - dotyczą tej samej osoby i tego samego zdarzenia faktycznego, to choćby różniły się opisem i kwalifikacją prawną, dla oceny, czy nie doszło do naruszenia określonego przepisem art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. zakazu *ne bis in idem*, konieczne jest dokonanie analizy przypisanych sprawcy zachowań z punktu widzenia kryteriów tożsamości czynów, uwzględniającej konkretne okoliczności, ustalone w obu postępowaniach. Dokonując takiej analizy stwierdzić należy, że przestępstwa, przypisane Z.W. w pkt 1 tiret 1 – 7 wyroku Sądu Rejonowego w Lesznie dotyczą przyjęcia przez niego kwot:

- 1.000 EUR, jako zaliczki na zakup dla A.J. i B.K. dwóch samochodów, tj. C.2 P. i M.1 klasa A;
- 2.000 EUR, jako zaliczki na zakup dla A.J. i B.K. samochodu V.1; 870 EUR, jako zaliczki na zakup dla A.J. i B.K. dwóch samochodów, tj. I. i C.1;
- 2.145 EUR, jako zaliczki na zakup dla A.J. i B.K. samochodu H.;
- 1160 EUR na zakup części zamiennych do tych samochodów oraz 1660 EUR (łącznie 2.820 EUR) na zakup części zamiennych do aut oraz dokonanie opłat administracyjnych, których to czynności Z.W. nie wykonał, a otrzymanych pieniędzy nie zwrócił pokrzywdzonym (*ergo* sumy te przywłaszczył).

Opisane wyżej zdarzenia miały miejsce w styczniu i lutym 2016 r. na terenie Włoch.

Sąd Republiki Włoskiej ustalił natomiast prawomocnym wyrokiem, że Z.W., działając w tym samym miejscu i czasie (Włochy, styczeń – luty 2016 r.) na szkodę A.J. i B.K., przyjął od nich 3.000 EUR na zakup samochodów V., M. i C.; 870 EUR na zakup samochodów C.1 i F., 500 euro na zakup części zamiennych; 2.145,00 EUR na zakup samochodu H.; a także kwoty 1.750,00 EUR na transport samochodów do Polski oraz 1.000,00 EUR (łącznie 2750 EUR) na różne wydatki.

Opisane w obu wyrokach sądów I instancji czyny zostały popełnione w tym samym czasie i miejscu, na szkodę tych samych pokrzywdzonych (A.J. i B.K.), polegały na przyjęciu kwot o bardzo zbliżonej łącznej wartości (różnica 70 EUR), z tego samego lub bardzo podobnego tytułu – w związku z pośrednictwem przez Z.W. w działalności gospodarczej małżonków A.J. i B.K., polegającej na kupnie we Włoszech, naprawie i sprzedaży na rynek Polski samochodów.

Wyżej opisane podobieństwa między czynami przypisanymi oskarżonemu w dwóch różnych wyrokach, stanowią podstawę uznania, że przestępstwa, za które Z.W. został skazany wyrokiem sądu Republiki Włoskiej i sądów polskich, stanowią w istocie to samo zdarzenie historyczne. Nie stoi zaś temu na przeszkodzie ich odmienna ocena prawna (we Włoszech – oszustwo, w Polsce – przywłaszczenie), z racji tego, że sąd włoski ujął po prostu to samo zachowanie Z.W. (przyjęcie od pokrzywdzonych określonych kwot w pierwszych dwóch miesiącach 2016 r., a następnie niewywiązanie się przez niego z umowy) w szerszym kontekście, jako elementu oszustwa.

Dalej stwierdzić należy, że wartościowaniu z uwzględnieniem powyższych kryteriów, podlegał osobno każdy z czynów zarzucanych oskarżonemu aktem oskarżenia i przypisanych następnie przez orzekające w sprawie sądy powszechne, jako że przyjęto w niej konstrukcję ciągu przestępstw z art. 91 k.k. a nie czynu ciągłego z art. 12 § 1 k.k. (jak w akcie oskarżenia), co uszło uwagi zarówno skarżącemu obrońcy, jak również pełnomocnikowi oskarżycieli posiłkowych i prokuratorowi występującemu na rozprawie kasacyjnej.

Nie wchodząc w szczegóły, wskazać należy, że przyjęcie ciągu przestępstw z art. 91 k.k., a więc instytucji odnoszącej się do szczególnej odmiany realnego wieloczynowego zbiegu przestępstw, w którym istnieją silne związki przedmiotowo-podmiotowe pomiędzy poszczególnymi przestępstwami, uzasadnia stworzenie podstaw wymiaru jednej kary za wszystkie składające się na ciąg przestępstwa w podwyższonej granicy. Obecnie (po zmianie dokonanej ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw - Dz. U. z 2015 r., poz. 396), przepis art. 91 § 1 k.k. nakazuje włączać do jednego ciągu przestępstw nie tylko czyny kwalifikowane wyłącznie z tego samego, czy z tych samych przepisów, ale też czyny kwalifikowane z różnych przepisów, o ile tożsama będzie podstawa prawna wymiaru kary za każdy z czynów włączonych do ciągu przestępstw, a przepis, stanowiący podstawę wymiaru kary, stanowi również element podstawy kwalifikacji prawnej w odniesieniu do każdego przestępstwa spiętego klamrą ciągłości. Każde z tych przestępstw, w razie niespełniania wymogów z art. 91 § 1 *in principio* k.k., miałoby samodzielny byt. Konsekwencją przyjęcia tej konstrukcji było wymierzenie oskarżonemu za te wszystkie 13 przestępstw, wyczerpujących znamiona ustawowe tego samego typu czynu zabronionego – art. 284 § 2 k.k., jednej kary.

Skoro nie budzi wątpliwości tożsamość postępowań prowadzonych przeciwko oskarżonemu przed sądem w Mediolanie oraz w sprawie niniejszej w odniesieniu do przestępstw przypisanych Z.W. w punkcie 1 tiret 1-7, jak również, że tym zakresie, uprzednio - przed zakończeniem procesu karnego w Polsce - zapadł prawomocny wyrok skazujący w innym państwie Unii Europejskiej – Republice Włoskiej, który obecnie jest wykonywany (k. 131v akt SN), to jest też oczywiste, że zaistniała w tym

zakresie ujemna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*).

Zaniechanie w takim układzie procesowym umorzenia przez Sąd odwoławczy postępowania karnego przeciwko oskarżonemu co do czynów przypisanych mu w pkt 1 tiret 1- 7 wyroku Sądu I instancji prowadziło do naruszenia zasady *ne bis in idem*. Zasada ta, będąca wyrazem prawomocności materialnej, zakazuje bowiem wszczęcia i prowadzenia od nowa postępowania już zakończonego prawomocnym orzeczeniem.

Dlatego Sąd Najwyższy, kierując się powyższymi względami, uznał kasację obrońcy oskarżonego w tym zakresie za zasadną, co implikowało konieczność uchylenia wyroku Sądu odwoławczego w części, w jakiej utrzymano w mocy wyrok Sądu I instancji (pkt II) oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w Lesznie, co do czynów przypisanych oskarżonemu w pkt 1 tiret 1-7 i umorzenia postępowania karnego co do tych czynów, zgodnie z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Konsekwencją uchylenia tych wyroków i umorzenia postępowania karnego, co do tych siedmiu przestępstw, było uchylenie z mocy prawa (*ex lege*) również rozstrzygnięcia co do kary orzeczonej oskarżonemu na podstawie art. 91 § 1 k.k.

Sprawa w tym zakresie, a więc wymierzenia oskarżonemu przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k. kary za pozostałe, przypisane oskarżonemu w pkt 1 tiret 8-13 wyroku Sądu Rejonowego w Lesznie, przestępstwa, podlegała przekazaniu do ponownego rozpoznania sądowi właściwemu, tj. Sądowi Okręgowemu w Poznaniu.

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd ten będzie miał na uwadze wszystkie okoliczności mające istotne znaczenie dla wymiaru kary, tak jak wymagają tego przepisy części ogólnej Kodeksu karnego, w tym art. 91 § 1 k.k. oraz art. 53 § 1 i 2 k.k.

Wobec oddalenia na rozprawie kasacji w pozostałym zakresie jako oczywiście bezzasadnej, Sąd Najwyższy zwolniony jest z obowiązku sporządzenia pisemnego uzasadnienia (art. 535 § 3 k.p.k.).

Dlatego orzeczono jak w wyroku, przy czym o kosztach procesu i kosztach sądowych postępowania kasacyjnego zgodnie z art. 632 pkt 2 k.p.k., art. 636 § 1 k.p.k. O zwrocie oskarżonemu uiszczonych przezeń opłaty od kasacji rozstrzygnięto na podstawie art. 527 § 4 k.p.k.

Eugeniusz Wildowicz Barbara Skoczowska Paweł Wiliński

[WB]

r.g.